
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עברית כלשון נוספת (שנייה וזרה) - 63803

תאריך עדכון אחרון 18-08-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך - חינוך יהודי

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נאוה נבו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: nava.nevo@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס יתפרש על פני 2 מוקדים עיקריים: 1. סוגיות המעורבות ברכישה ובלמידה של לשון נוספת באשר היא. 2. עיון מעמיק בעברית כלשון נוספת מהיבטים שונים. הקורס ילווה בדוגמות שיבהירו את הקשר תאוריה-מעשה.

מטרות הקורס:

1. להקנות ידע הנוגע לעולם של רכישת שפה נוספת בדגש על הלשון העברית. 2. להביא את הסטודנטים להכרת החיבור בין העיון למעשה.

תוצרי למידה

בסימו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבחין בין מושגי יסוד הקשורים ברכישת לשון נוספת; לזהות את המאפיינים הייחודיים של העברית; להתמודד עם המאפיינים והקשיים האפשריים בכל אחת מארבע מיומנויות הלשון המרכזיות בעברית.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

הגדרת מושגי יסוד, כגון: שפת אם, שפה ראשונה, שפה שנייה, שפה זרה, שפה נוספת, רכישה ולמידה, סביבות לימודיות, חרדת שפה, תקופה קריטית; סוגיות מרכזיות כגון: הקשר בין שפת המקור לשפה נוספת, למידת שפה נוספת על ידי ילד לעומת מבוגר, דו-לשוניות; גורמים מתערבים ברכישה ובלמוד; תיאוריות, גישות ושיטות; הקשרי לימוד שונים של עברית - מטרות ותכנים; מאפיינים ייחודיים לעברית; השפעות הדדיות בין לשון וחשיבה; עקרונות בהוראת עברית; מיומנויות הלשון המרכזיות: קריאה והבנת הנקרא, כתיבה, דיבור והאזנה; קריטריונים לניתוח ספרי לימוד להוראת עברית; קריטריונים לניתוח שיעור בעברית כלשון נוספת; מצבה ומעמדה של העברית בתפוצות.

חומר חובה לקריאה:

- אופק, ע' (2004). קריטריונים לתיאור והערכה של חומרי למידה, *Education Higher Hebrew*, vol. 11: 123-130

- אופק, ע' וקרן, נ' (תשנ"א). הכתיבה ככלי עזר בהוראת העברית כשפה נוספת, הד האולפן, 60: 53-41.

- בהט, א' (2001). סוגיית המשלבים בשפה העברית - תיאוריה ויישום בהקניית שפה שנייה, הד האולפן החדש, 83: 7-13.

- בלום-קולקה, ש' (1982). ביצוע פעולות דיבור בלשון שנייה, עיונים בחקר השיח - קובץ מאמרים: 175-147.

- דהאן, ח' (1997). בעיות הקריאה הראשוניות, הד האולפן החדש, 73: 77-78.
- דובינר, ד' (2012). התנאים הנדרשים לרכישת שפות ולהוראתן - סקירה מוזמנת לחומר רקע לעבודת צוות המומחים לנושא הוראת הערבית בחינוך העברי. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

<http://education.Academy.co.il>

- מודלינגר, א' (2002). קשיי כתיבה (פרקים א', ב'), תל אביב: ספריית הפועלים.
- מוצ'ניק, מ' (2002). היש מקום ללמד סלנג באולפן? הד האולפן החדש, 84: 14-17.
- נבו, נ' ואולשטיין, ע' (תשס"ח). דו-לשוניות - סיכויים וסיכונים. בתוך: נ. נבו וע. אולשטיין (עורכות), עיונים בחינוך היהודי, כרך יב (עמ' 36-קטז), ירושלים: מאגנס.
- ספולסקי, ב.ד. (2013). האם העברית לשון בסיכון? הד האולפן החדש, 100: 3-14.
- פרוכטמן, מ' (2006). העברית המדוברת - היבטים ומגמות (סקירה). הד האולפן החדש, גיליון 89: 102-113.
- קופפרברג, ע' (1996). גורמים המשפיעים על רכישת שפה נוספת והשלכותיהם. מהלכים. מכללת לוינסקי לחינוך: 79-87.
- קליין-ווהל, א' (2001). יחסי הגומלין בין שפה ראשונה לשפה שנייה, מורי שפה ראשונה ומורי שפה שנייה עובדים יחד. בתוך: י' רונן (עורך), קריאה - תאוריה ומעשה (כרך ב', עמ' 300-325), רמת אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
- רובינשטיין, ש' (2001). ריבוי פניה של מיומנות ההאזנה באולפן. בתוך: א. (רודריג) שורצולד ור. ניר (עורכים), ספר בן-ציון פישלר: מחקרים בלשון העברית ובהוראתה (עמ' 139-150). אבן יהודה: רכס.

חומר לקריאה נוספת: להרחבה ולהעשרה:

- אבן, י' (2004). כדי להבין את הנקרא צריך לדעת מילים ולהכיר את העולם, הד החינוך, ע"ח (10): 11-19.
--בורוכובסקי בר-אבא, א' וקדמי, י' (2010). לשון המסרונים בהשוואה ללשון הדיבור. בתוך: ר' בן-שחר, ג' טורי ונ' בן-ארי (עורכים), העברית שפה חיה ה' (עמ' 47-64). בני ברק: הקיבוץ המאוחד; תל אביב: אוניברסיטת תל-אביב, המכון הישראלי לפואטיקה וסמיוטיקה ע"ש פורטר.
- ברמן, ר' (1990). בין רכישת שפה ראשונה לרכישת שפה שנייה, הד האולפן, 60/59.
- חרל"פ, ל' (2014). הוראת העברית בעולם משתנה - בעיות, אתגרים וכיווני דרך בהוראת העברית בתפוצות בזמננו: עיון מחודש. *Education Higher Hebrew*, vol. 7-8: 16-27.
- לוי, ת' ושוהמי, א' (2003). מורה ותיק, תלמיד עולה והמודל החסר, פנים, 24: 126-133.
- נבו, נ' ואולשטיין, ע' (עורכות) (תשס"ח). השפה העברית בעידן הגלובליזציה, עיונים בחינוך היהודי, כרך יב (קלד-קסט; 71-95), ירושלים: מאגנס.
- ניר, ר' (1996). תהליך הקריאה כתקשורת דו-כיוונית בין קורא לטקסט, בתוך: צ' לם (עורך), עיצוב ושיקום (עמ' 227-237), ירושלים: מאגנס.
- סגל, ד' (1995-1994). השפעתם של מניעים מוטיבציוניים על אופן רכישת שפה שנייה: חקר מקרה. *Bulletin of Higher Hebrew Education*, vol. 7-8: 83-86.
- ערמון-לוטם, ש', וולטרס, י'. (2010). השפעת משתני רקע פנימיים וחיצוניים על היכולות הלשוניות בשפת אם ובשפה שנייה אצל ילדי גן דו-לשוניים ששפתם הראשונה רוסית. הד האולפן החדש, גיליון 97: 52-63.
- רודמן, פ' (2003). הוראת העברית המודרנית בקהילות היהודיות ברחבי העולם - מחקר התייעצות. דו"ח המוגש ליחידת מחקר ופיתוח, המחלקה לחינוך יהודי ציוני, הסוכנות היהודית: 1-17.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 20 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: